

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Ліцею № 291

Лариса ДУДАРЕНКО Лариса ДУДАРЕНКО

ПРОГРАМА

«СВІТ РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ БЕЗ БАР'ЄРІВ»

(методичні рекомендації для класних керівників 1-10 класів до

Національного тижня безбар'єрності в Україні)

ПЕРЕДМОВА

Шановні класні керівники 1-10 класів ліцею №291!

Сучасний світ усе частіше стає місцем зустрічі самих різних людей з різними можливостями, потребами, життєвими історіями. У такому різноманітному середовищі особливо важливо забезпечувати умови, за наявності яких кожен відчуватиме себе прийнятим, значущим, спроможним вільно розвиватися, використовуючи особисті здібності й запропоновані умови життя й соціалізації.

Сьогодні поняття «рівні можливості» і «безбар'єрне середовище» стають невід'ємною частиною педагогічної практики, відображуючи прагнення освітян формувати гуманний, справедливий, інклюзивний простір. Це не тільки створення відповідних технічних умов або фізичної доступності, а перш за усе – побудова в закладі освіти атмосфери поваги, підтримки й прийняття, в якій кожен здобувач освіти відчуває значущість свого «Я».

Формування доброзичливого й толерантного середовища в закладі освіти неможливе без зусиль освітньої команди – педагогів, батьків, класних керівників, співробітників психологічної служби ліцею, адміністрації. Тільки спільні зусилля сприятимуть створенню середовища, в якому кожен здобувач освіти отримає можливість вповні розкритися і відчути свою приналежність до освітньої спільноти.

Згідно положень реалізації Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 р., ці методичні рекомендації спрямовано на надання допомоги педагогам в проектуванні й реалізації практик, що сприятимуть формуванню толерантного середовища, шкільної культури, які ґрунтуються на цінностях рівності, взаєморозуміння та емпатії.

Ми впевнені, що ліцей без бар'єрів і з рівними можливостями – це навчальний заклад з відкритим серцем, а виховна й соціальна робота стануть кроком до змін, які зроблять його справді доступним, доброзичливим і справедливим до кожного.

Беремося до роботи!

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ РІВНОСТІ Й БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Національна державна політика безбар'єрності передбачає створення, забезпечення й підтримку відповідних умов для навчання здобувачів освіти з особливими освітніми потребами (ООП), будуючи для них простір рівних можливостей, де усі, незалежно від особливостей і потреб, зможуть отримувати якісну освіту і розвивати власний потенціал, отримуючи вільний доступ до інформації, фізичний доступ до приміщень, психологічну, педагогічну й соціальну підтримку.

Поняття «рівні можливості» і «безбар'єрне середовище» означають не тільки доступність простору, а й створення умов, де різноманітність сприймається як цінність, а не як перешкода. Це включає **повагу й увагу** до індивідуальності кожного, підтримку, розуміння особливостей розвитку учнів, культури, мови, здоров'я тощо.

Безбар'єрність – це філософія суспільства без обмежень для усіх без виключення. Це готовність кожного члена суспільства брати участь в створенні комфортного середовища для кожного. Безбар'єрний простір – це не тільки пандуси й усунення перешкод для руху й користування суспільними можливостями осіб з інвалідністю. Перш за усе, це отримання без перешкод інформації в різних форматах, доступність кожного до суспільних процесів, рівних можливостей для участі в суспільному й культурному житті.

Освітня безбар'єрність передбачає рівний і вільний доступ до освіти не тільки в шкільному форматі, й в отриманні повноцінної освіти протягом життя, отримання бажаної професії за умови організації фізичної безбар'єрності.

Фізична безбар'єрність – охоплює доступ до будівель, приміщень, наявність пандусів, ліфтів, широких дверей, безперешкодних проходів для учнів з ООП. Також важливим є наявність орієнтирів, таких як тактильні покриття, контрастні маркери для осіб з проблемами зору, інклюзивні вбиральні, спеціально облаштовані для осіб з особливими потребами.

Однією з головних умов створення такого освітнього середовища є економічна безбар'єрність, коли держава сприяє відповідному технічному оснащенню закладу освіти, з відкриттям спеціальних робочих місць педагогів-консультантів, тьюторів тощо.

Інформаційна безбар'єрність полягає в доступності інформації: наявність у закладі освіти інформаційних табло, аудіо- й візуальних оголошень, використання шрифту Брайля, адаптованих веб-сайтів тощо.

Психологічна безбар'єрність учнів з ООП передбачає вільний доступ до психологічної допомоги і програм підтримки психологічного здоров'я здобувачів освіти. Здобувач освіти має відчувати підтримку педагогів й однокласників, прагнення допомогти у вирішенні складнощів тощо.

Педагогічна безбар'єрність включає:

- доступність освіти для кожного, незалежно від фізичних, інтелектуальних, соціальних або культурних відмінностей;
- повага до індивідуальності здобувача освіти з ООП, прийняття його темпу, здібностей, рівня, сприйняття;
- відмова від дискримінації й упередженості, тобто педагоги не поділяють учнів на «нормальних і ненормальних», «сильних і слабких» тощо;
- використання гнучких методів навчання: мультимодальні підходи, візуалізація, ТРВЗ, ІКТ, диференціація завдань;
- підтримка партнерства з батьками здобувачів освіти з ООП та спеціалістами;
- мінімізація змагальних форм навчання і покрокове пояснення матеріалу;
- надання коротких і чітких інструкцій для виконання завдання;
- організація індивідуальних освітніх маршрутів;
- практика альтернативних форм контролю знань тощо.

Для класних керівників педагогічні завдання полягають в:

- формуванні толерантного класного колективу, підтримувальної атмосфери;
- емпатія педагога й похвала учня за докладені зусилля;
- проведення виховних закладів про рівність, толерантність;
- організація групової роботи «на рівних»;

Мета педагогічної безбар'єрності полягає не в спрощенні освітньої програми, а в фаховій допомозі кожному здобувачу освіти з ООП включитися в освітній процес без страху, сорому або ізоляції, спираючись на власні можливості.

ЗАХОДИ ТИЖНЯ РІВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ І БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

План заходів для 1-4 класів

Мета: формування у здобувачів початкової освіти доброзичливого ставлення до людей з особливими потребами, розвиток емпатії й розуміння цінності різноманітності.

Понеділок. Тема дня: «Усі ми різні, усі ми рівні»

Відкриття тижня. Оголошення про Національний тиждень безбар'єрності в Україні. Пояснення категорії «безбар'єрність» - це прийняття людей такими, які вони є.

Класна година на тему: «Бар'єри, яких ти не помічаєш».

Розмова про поняття «особливі потреби», про права такої категорії людей, про ставлення до них неповнолітніх. Визначення сутності безбар'єрності. Як треба називати людину, в якій є інвалідність (людина з особливими потребами, інвалід, особа з інвалідністю, людина з обмеженими можливостями)? Учні доходять висновку, що правильно їх називати «людина з особливими потребами», людина з обмеженими можливостями». Наприклад, хтось має травмовану ногу і бігати не може, однак вміє добре грати в шахи, тому має лише таке обмеження і т.ін.

Ігри та вправи:

1.«Комплімент по колу». Учні стають в коло і висловлюють сусіду справа комплімент. Учителю заздалегідь треба пояснити учням, що таке комплімент. Комплімент – (з фр. привітання) це приємні, люб'язні слова іншій людині. Наприклад, «Ти прекрасний товариш», «Ти моя найкраща подруга», «Тобі личить це вбрання» і т.ін.

2.«Відчуй різницю» (крокуємо у чужому взутті). Педагог підбирає пару взуття, яке може дати відчуття дітям про те, як рухаються люди з проблемними ногами (туфлі різного розміру, на різних підборах, різного стилю – спортивні і театральні). Охочим взяти участь треба зав'язати очі і надіти проблемне взуття, запропонувати пройтися, а потім зняти пов'язку й розповісти про свої відчуття .

3.Педагог підводить підсумки, задаючи проблемні питання:

- кого слід вважати людьми (дітьми) з особливими потребами?;
- як до таких людей необхідно ставитися?;
- які права мають люди (діти) з особливими потребами в Україні?

Вікторок. Тема дня: «Увага і повага»

Перегляд мультфільму «Бридке каченя» з подальшим обговоренням:

- чому пташиний двір не прийняв незвичне каченя?;
- які почуття переживав маленький?;
- ким насправді було це пташеня?;
- які почуття пережили домашні птахи, коли дізналися, в кого перетворилося бридке каченя?;

- чому необхідно ставитися до кожного доброзичливо, не зважаючи на його зовнішність?

Ігри та вправи:

1. Малюємо ромашку добрих слів. Учитель пропонує дітям кольоровою крейдою намалювати на дошці ромашку з пелюстками добрих слів: повага, доброта, чуйність, розуміння, допомога, уважність, любов і т.ін.

2. «Добре серце». Педагог пропонує дітям з кольорового паперу вирізати серце і написати побажання для воїнів, які знаходяться на лікуванні або реабілітації після поранення.

3. Прикінцеве слово педагога:

- чому необхідно бути уважними до інших людей?

- як створити з такими людьми стосунки безбар'єрності?

***Середа.* Тема дня: «Поряд особлива людина»**

Бесіда про незручності, які переживає людина з особливостями. Які бар'єри долає така людина, як вона підлаштовується під ситуації. Чи важливо розуміти труднощі такої людини? Як можна допомогти таким людям?

Ігри та вправи:

1. «Спробуй по-іншому». Педагог пропонує учням виконати прості дії тільки по-іншому:

- налити двом учням склянку води з зав'язаними очима на швидкість;

- написати своє прізвище та ім'я неробочою рукою;

- пройти по класу, виконуючи команди педагога з навушниками, не чуючи їх;

- зав'язати шнурки на взутті однією рукою.

Обговорити з учнями:

- що було важким у виконанні завдання?;

- як можна допомогти людині з особливими потребами в такій ситуації?

Педагог роздає учням картки з дорученнями, які треба виконати протягом дня: «Допомогти нести портфель», «Уступати місце», «Пропускати вперед», «Рухатися сходами тільки справа», «Посміхатися учням інших класів», «Допомогти працівникам їдальні», «Виконати доручення педагога» та ін.

***Четвер.* Тема дня: «Інклюзія»**

Бесіда педагога про поняття «інклюзія» - що з англійської мови означає «включення», тобто надання можливості кожному бути включеним в діяльність суспільства. Це підхід, який має на меті усунення бар'єрів та створення рівних можливостей для всіх, хто має особливості розвитку, здоров'я тощо. Людей з особливими потребами не слід називати «інклюзивними», треба говорити «людина з проблемами зору», «людина з проблемами слуху», людина з особливостями руху» і т.п., тобто користуватися коректними визначеннями і висловлюваннями.

Ігри та вправи:

1. «Я тобі допоможу». Діти розбиваються на пари, кожна з яких отримує картку з завданням. Наприклад, в одній парі дівчинка на візочку і здоровий хлопчик. Допоможи дівчинці дістати книгу з полицки і т.ін.

2. «Мої бажання». Педагог обирає групу дітей і роздає картки з завданням: треба уявити себе дитиною з особливою потребою і доповнити фразу:

- якби я погано чув, то хотів би, щоб ...;
- якби я не міг вільно ходити, то хотів би ...;
- якби я хворів на цукровий діабет, то хотів би ...

3. Педагог підводить підсумки про важливість уміти поставити себе на місце іншої людини і відчувати її потреби і бажання.

П'ятниця. Тема дня: «Сила у єдності»

1. Виготовлення класом спільного панно з малюнків долоней і написами важливих слів підтримки для осіб з особливими потребами. Наприклад, «Ти не один», «Я завжди підтримаю тебе», «Разом веселіше», «Я твій друг» і т.ін.

2. Міні-концерт «Я, ти, він, вона». Учні співають про дружбу, розповідають вірші про своїх однолітків і друзів, танцюють, загадують загадки. Активні учасники отримують почесну грамоту «Добре серце».

Загадки:

1. З нею легко в непогоду,
Легко з ним пройти дорогу.
Якщо поряд – геть біду,
Усі шляхи з ними пройду
(подруга, друг, друзі)
2. За нього у вогонь і в воду.
З ним в розвідку і в походи.
(друг)
3. Самотнє дерево і вітерець зламає,
А разом з ним у тебе сила є.
Без нього не прожити, кожен знає,
Без нього сіре все життя твоє.
(друг)

Продовжити речення хором

1. Щоб могли ми гарно жити,
Треба вчитися ... (дружити).
І не кидатись словами,
Щоб не стати ... (ворогами)
2. Ось ти що запам'ятай,
Друзів ти не ... (забувай).
Знайте, діти мої милі:
Дружба – це велика ... (сила).

План заходів для 5-7 класів

Мета: формувати позитивне й поважливе ставлення до осіб з особливими потребами; розвиток навиків толерантного ставлення в спілкуванні, усвідомлення цінності кожної людини.

Понеділок. Тема дня: «Рівні можливості»

Бесіда про рівні можливості для осіб з особливими потребами в соціумі: нормативна база: П.1 ст.23 Конвенції ООН про права дитини, 20 листопада 1989 р. «дитина має вести повноцінне і достойне життя в умовах, які забезпечують її гідність, сприяють почуттю впевненості в собі і полегшують її активну участь у житті суспільства».

Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»

Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я».

Рівні можливості – це наявність у кожного однакових рівних шансів:

- учитися;
- працювати;
- брати участь в житті суспільства;
- отримувати допомогу незалежно від фізичних, розумових або соціальних особливостей людини.

Основні види соціальних послуг, якими можуть скористатися люди з інвалідністю:

- інформування та консультування;
- підтримане проживання (надання місця для проживання; навчання, розвиток та підтримку навичок самостійного проживання);
- догляд (забезпечення потреб у догляді, розвиток життєвих навичок);
- надання персонального асистента;
- соціальна адаптація;
- соціальна реабілітація.

Безбар'єрність – це відсутність перешкод (фізичних, психологічних, соціальних) для участі людини в повсякденному житті.

Бар'єри бувають:

- фізичні – сходи, вузькі двері, відсутність ліфтів у будівлі або недостатність лав у парку;
- інформаційні – надто складні тексти, відсутність шрифту Брайля або сурдоперекладу;
- соціальні – упереджене ставлення до людини з особливостями (підвищена увага, насміхання, ігнорування);
- психологічні – сором'язливість людини з особливостями, усвідомлення себе «не таким», страх перед спілкуванням та ін.

Безбар'єрне середовище – це:

- наявність в установах зручних пандусів і туалетів;
- доступна література, спеціальна навчальна зокрема;
- доброзичливе до людини з особливостями оточення і суспільство загалом;

- зрозуміла мова для людини з особливостями;
- підтримка й повага до кожного.

Вправи:

1. Назвіть ознаки безбар'єрності в нашому ліцеї. Пригадайте, в яких місцях ви бачили користування такими об'єктами.
2. З запропонованих засобів (папір, фломастери, ножиці, клей) виготовіть наглядну пам'ятку про безбар'єрність для однолітків з особливостями розвитку.
3. Проведення міні-анкетування на тему рівності можливостей і безбар'єрності.

Шановний друже!

1. Чи доводилося тобі спілкуватися з однолітками, які мають особливості розвитку?
а) так; б) ні; в) не пригадую такого.
 2. Як ти думаєш, такі люди мають рівні з тобою права?
а) так, права однакові для усіх; б) ні, особи з особливими потребами мають менше прав; в) не думав над таким.
 3. Яка послуга для учнів з особливими потребами надається в закладі освіти?
а) надання інформації; б) реабілітація; в) надання персонального асистента; г) медичний догляд.
 4. Чи хотів би ти колись працювати з особами, які мають особливі потреби?
а) так; б) ні; в) не знаю.
 5. Чи готовий ти спілкуватися в соціальних мережах з однолітками, які мають особливі потреби?
а) так; б) ні; в) не думав про це.
 6. Чи готовий ти споживати онлайн-контент, створений особами з особливими потребами?
а) так; б) ні; в) не думав про це.
 7. Чи готовий ти брати участь у заходах для осіб з особливими потребами?
а) так; б) ні; в) не думав про це.
4. Підсумкова бесіда: в кожному суспільстві є особи з особливими потребами, які мають рівні права, можуть їх використовувати й розуміти, що завжди будуть підтриманими. Кожна людина цінна по-своєму, а суспільству необхідно створити безбар'єрні умови для їх розвитку й успішної соціалізації.

Вікторок. Тема дня «Емпатія починається з уваги»

Емпатія – це вміння проникатися, співчувати, співпрацювати. Найчастіше емпатія відображується в умінні почути іншу людину, поставити себе на її місце, зрозуміти труднощі, які вона переживає і намагатися допомогти. Особливо добре, коли людина спроможна вживатися у стан людей з особливими потребами.

Вправи:

1. На вживання у роль людини з обмеженими можливостями (обмежений рух, слух, зір).
- Завдання 1.* Допоможи однолітку з проблемами слуху (учаснику пропонується затулити вуха навушниками) зрозуміти зміст пісні «Одна калина».

Завдання 2. Допоможи однолітку з обмеженнями руху вивчити танок маленьких каченят.

Завдання 3. Допоможи однолітку з проблемами зору пройти смугу перешкод (умовні купини з паперу, залізничне полотно, перехід на світлофорі і т.ін.)

2.Вправа «Вгадай емоцію». Педагог демонструє фото учнів класу, які зробив таємно і пропонує вгадати емоцію.

3.Гра «Камінчик і черевичок». Педагог пропонує виконати вправу з «перешкодою»: пройти з камінчиком у черевіку по намальованій на підлозі лінії; присідати з важким рюкзаком; вітатися за руку в рукавичці з м'ячиком. Чи легко виконувати такі дії? Що допомогло справитися? Як далі будете ставитися до однолітків, які мають певні особливості?

4.Написати лист однолітку з особливими потребами «Тримайся, друже! Тебе чекають великі справи!»

5.Підсумкове обговорення питання: «Що значить – повага до особливостей?»

***Середа.* Тема дня «Говорити і слухати серцем»**

Розмова «Діалог доброти» про особливості спілкування з особами, які мають проблеми зі слухом.

Поради для спілкування з особами, що мають проблеми зі слухом:

- перш, ніж почати говорити, необхідно привернути до себе увагу;
- говорити без підвищеного тону – вас однаково не чують;
- говорити короткими фразами, уникаючи приказок, фразеологізмів;
- не використовувати сленг або слова-паразити;
- під час спілкування необхідно залишатися в полі зору співрозмовника з проблемами слуху;
- доцільно використовувати жести та емоції, так легше сприймати;
- треба давати висловитися співрозмовнику з вадами слуху;
- необхідно бути терплячим з людиною, яка не чує.

Вправи:

1.Створення «Словника підтримки» для осіб з особливими потребами

2.Гра «Шанс». Педагог роздає учням картки з «ролями» - дівчинка з проблемами слуху, хлопчик з проблемами зору, хлопчик у візочку, талановита дівчинка з ДЦП. Кожному надається шанс розповісти доступними засобами про свої уміння й здібності, захопити, так би мовити, свій шанс.

3.Гра «Різні – значить цікаві». Клас ділиться на 3 групи, у кожній є однокласник з особливістю. Учні необхідно придумати, як включити таку дитину в колектив, допомогти швидко адаптуватися. Далі – обговорення ідей.

4.Гра «Ми – команда». Обрати учнів, які зможуть грати роль особи з вадами слуху, зору, мови і т.д. Розподілити команди і дати завдання допомогти «учням з особливими потребами» збудувати башту зі спагетті та зефіру, враховуючи ваду.

5.Підсумкова бесіда: вадливо усвідомити, що кожна людина цінна по-своєму, що усі можуть стати єдиною командою, якщо розуміють один одного серцем.

Четвер. Тема дня «Історії сили духу»

Педагог розповідає, що у кожної людини є сила духу, тобто спроможність не піддаватися страху в хвилини небезпеки, бути мужнім. Існують люди, у яких є певні особливості здоров'я, розвитку, для яких дуже важливо не втрачати сили духу, сформувавши такі якості, які допомагатимуть долати перешкоди, не здаватися. Учні пропонуються розповісти відомі їм історії сили духу про людей з особливими потребами (наприклад, історії життя Бетховена, Стіва Хокінга, Ніка Вуйчича або героїв ЗСУ).

Вправи:

- 1.«Сердечне коло». Кожен розповідає, що зрозумів про сильних духом людей, які перемогли свої проблеми; що кожен може зробити, щоб допомогти таким людям, закінчуючи свій вислів словами: «Мені хочеться, щоб ...»
- 2.Підсумкове слово педагога про те, що сьогодні учні були відвертими, добрими, сердечними і промовила в кінці: «Мені хочеться, щоб мої учні залишалися такими добрими, сердечними, уважними до інших на усе життя»

П'ятниця. Тема дня «Сила у єдності»

Педагог повідомляє, що закінчується тиждень рівних прав для людей з особливими потребами. Важливо, щоб учні зберегли спогади про такий важливий аспект життя, прагнули допомагати тим, кому складно, бо сила в єдності.

Вправи:

- 1.Педагог пропонує намалювати портрети людей з особливими потребами і створити виставку «Герої, що здолали неможливе» або фотоконкурс «Світ без бар'єрів очима підлітків»

План заходів для 8-10 класів

Мета: формувати повагу й толерантне ставлення до осіб з особливими потребами, розвивати емпатію та усвідомлення цінності рівних можливостей і ролі кожної людини в суспільстві.

Понеділок. Тема дня: «Толерантність – міст між серцями»

Бесіда про толерантність як світове соціальне досягнення людства. Толерантність – це терпимість і повага до різних поглядів, вірувань, звичаїв, поведінки, зовнішності та способу життя інших людей. Це готовність приймати людей такими, якими вони є. Це активна участь у створенні гармонійних стосунків; повага права інших на самовираження; це активне прагнення до розуміння й співробітництва тощо. Толерантність – це не тільки особистісна якість, це соціальний феномен, необхідний для гармонізації суспільства, це прийняття різності й відкритості до нових ідей і поглядів, готовність до діалогу й пошуку компромісів.

Вправи:

1. Педагог знайомить учнів з притчею про кольорові олівці, які тільки разом змогли зробити диво на радість людям – створити веселку.
2. Учні висловлюються про толерантність, наводять приклади, разом малюють плакат «Толерантна людина».
3. Гра «Твоя пропозиція». Педагог охочим взяти участь зав'язує очі й роздає конверти, в яких лежать фігурки людей, виготовлені з паперу. Це фігурки, в яких не вистачає «ноги», «руки», «пальців», замість «очей» - прорізані дірочки», «солодка фігурка» символізує хворих на складні форми діабету. Це умовні фігурки людей з особливостями. Учень досліджує свою фігурку, ставить діагноз (наприклад, людина без ноги) і пропонує свій варіант допомоги такій людині.
4. Гра «Я – ти – ми». Педагог: Усі ми люди. У нас так багато спільного, давайте перевіримо! Я буду називати твердження і ті, кого це стосуються встають і чекають наступного твердження. Побачимо, скільки у нас спільного.

Твердження:

- у мене є брат або сестра;
- я люблю музику;
- я боюся темряви;
- я вмію прощати;
- мені буває самотньо;
- я хочу навчитися плавати.

Зверніть увагу: майже увесь клас стоїть, якби я продовжила висловлювати твердження, усі б встали. У нас так багато спільного! Скажіть, що об'єднує людей?

5. Підсумкова бесіда: уміти зрозуміти іншу людину – цінна соціальна якість, яка об'єднує, руйнує психологічні кордони, допомагає самореалізуватися, знайти одностайність.

Вікторок. Тема дня «Волонтери з особливими потребами»

Бесіда про важливість підтримки тих, кому важко. Серед волонтерів, які допомагають воїнам ЗСУ є такі, хто має особливі потреби. Інвалідність – не перешкода для справжніх патріотів, які допомагають наближувати перемогу, займаючись гуманітарною роботою, евакуацією, збирають кошти, допомагають організовувати ярмарки тощо. Нині це відомі люди в Україні – візочники Дмитро Щебетюк, який допомагає влаштовуватися на роботу інвалідам війни, займається евакуацією поранених, збирає гуманітарну допомогу; Валентин Шабунін – засновник автомобільного клубу інвалідів «Поршень Волині», який разом з іншими інвалідами ремонтує автомобілі для ВСУ, адаптує автомобілі для воїнів з інвалідністю; Юрій Понькин – керівник об'єднання «Рух без обмежень», займається евакуацією людей з інвалідністю з Кривого Рогу, допомагає знайти нове житло; подружжя Уляна і Віталій Пчюолкіни – активісти, лідери «Групи активної реабілітації», які займаються евакуацією людей з травмами хребта, прикутих до ліжка; Алла Мурізіді – директор «Української спілки осіб з інвалідністю», яка надає гуманітарну допомогу у вигляді гігієнічних, медичних засобів і продуктів харчування у Запоріжжі; Юлія Маринюк – активістка, яка займається захистом прав людей з особливими потребами-ветеранами; Олег Науменко – фехтувальник-параолімпієць з Миколаєва. Разом з такими ж спортсменами-параолімпійцями займається виробництвом зарядних приборів для ЗСУ на сонячних панелях і перископів з використанням 3D принтерів, збирає кошти для фронту.

Педагог пропонує учням доповнити список волонтерів з особливими потребами, які допомагають фронту та іншим людям.

Вправи:

1. Гра «Шкірка і суть». Педагог роздає охочим яблуко, лимон, апельсин, банан і пропонує розповісти про шкірку цих фруктів. Учні розповідають, потім педагог пропонує почистити фрукти і скуштувати. Суть у тому, що шкірка у фруктів різна, а суть в середині – смачна і корисна. Люди також різні зовні, а всередині усе схоже: відчувають біль і радість, хочуть дружити, прагнуть розуміння і можливості реалізуватися».

2. Вправа «Стереотип». Педагог роздає листи учням на яких написано:

- дівчина з фіолетовим волоссям;
- хлопець на візку;
- відмінниця;
- спортсмен на протезі.

Завдання: написати проти кожного асоціацію, яка першою прийшла в голову.

Педагог пропонує прокоментувати питання: чому саме так ми думаємо? Що на це впливає? Як можна дізнатися справжнє про людину, а не користуватися шаблоном?

3. Підсумкова бесіда про шаблони, які існують про інвалідів.

Середа. Тема дня «Толерантність у дії»

Старшокласникам пропонують відвідати учнів початкової школи і поговорити з ними на тему «Інший - не значить чужий»; провести конкурс малюнків «Місто без бар'єрів»; пограти в ігри.

Вправи:

1. На перерві проведення руханки «Стану твоїми руками, стану твоїми ногами, стану твоїми очима».
2. Проведення квесту «Я + інший»:
 - зав'язати шнурки у рукавичках;
 - одягнутися з зав'язаними очима;
 - станцювати танок на одній нозі;
 - намалювати малюнок з закритими очима лівою рукою.
2. Конкурс ІТ-проектів «Інклюзивний дизайн нашого класу»
3. Підготовка старшокласниками усного звіту (власних вражень) про день «Толерантність у дії».

Четвер. Тема дня «Повертаються наші герої»

Бесіда про героїв ЗСУ, які повертаються з фронту через інвалідність. Ставлення пересічних неповнолітніх українців до таких осіб. Яка реакція на інвалідність, правила поведінки в ситуації контакту з інвалідами війни. Розповідь учнів про власний досвід спілкування з військовими-інвалідами.

Вправи:

1. «Лист відкритого серця». Учні пишуть листи до військових-інвалідів, які потім буде надіслано до реабілітаційних центрів та в лікарні.
2. Вправа «Стань перекладачем». Педагог пропонує охочим стати перекладачем у осіб, які нечують. В учня навушники, де лунає певний текст, який необхідно донести до того, хто не чує через контузію.
3. За допомогою ІІІ створити проєкт клубу для військових з інвалідністю без бар'єрів, дати назву клубу.
3. Підсумкове слово педагога про те, що сьогодні учні «доторкнулися» до проблеми інвалідності як наслідку участі у військових діях. Головне зрозуміти: навіть з людиною, яка має фізичні обмеження, можна зробити щось спільно, ставитися з повагою, увагою і терпінням.

П'ятниця. Тема дня «Бар'єри можна і треба долати»

Педагог повідомляє про фініш тижня рівних прав для людей з особливими потребами і безбар'єрності. Важливо, щоб учні-старшокласники зрозуміли, що знаходяться на порозі дорослого життя, в якому завжди має бути місце для уваги до осіб з особливими потребами, поваги до них і прагнення бути причетним і допомагати.

Підведення підсумків.

Рекомендовані джерела:

1. Всеукраїнський фонд «Крок за кроком». Програма «Інклюзивна освіта» / <http://www.ussf.kiev.ua/index.php/go=Inklus>
2. Права детей с особыми образовательными потребностями на равный доступ к качественному образованию / под ред. Н. Софий. – К.: [б. и.], 2006. – 59 с.
3. Сучасні тенденції розвитку спеціальної освіти (українсько-канадський досвід): матеріали Міжнар. конф. / за ред. В. І. Бондаря, Р. Петришина. – К.: Наук. світ, 2004. – 200 с.
4. Софій Н.З., Найда Ю.М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти / Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально-методичний посібник / Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін. За заг. ред. Даниленко Л.І., – К.: 2007. – С. 128.
5. Навчання дітей з особливими освітніми потребами / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 300 с.
6. Педагогічні технології інклюзивного навчання / А. А. Колупаєва, О. М. Таранченко. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 160 с.
7. Таранченко О.М. Соціальне інтегрування дітей з ООП: як досягти соціальної дієздатності. Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки. Вип. 9: Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика: матеріали 9-ої Всеукр. наук.-практ. конф. (30-31 березня 2023 р.) / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини; [головред. Малишевська І. І. [та ін.]. Умань: Візаві, 2023 р. 217 с. С. 178-183.
8. Виховна робота осіб з особливими освітніми потребами в умовах Нової української школи: навчально-методичний посібник / А. О. Коломосьць, Л. М. Луценко, С. В. Кульбіда, О. В. Спіцина. Київ: Симоненко О. І., 2022. 134 с.